РОЛЬ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ТЕХНІЧНОМУ ВУЗІ

Тимошенко О. В.
Національний технічний університет України "КПІ"

У статті проведено аналіз ролі модульної контрольної роботи у вивченні англійської мови в технічному вузі, розглянуто основні об'єкти контролю та труднощі, що виникають у студентів при написанні модульної контрольної роботи.
Ключові слова: модульна контрольна робота, контроль читання, письма, аудіювання, лексико-граматична компетенція.

В статье проведен анализ роли модульной контрольной работы в изучении английского языка в техническом вузе, рассмотрены основные объекты контроля и трудности, возникающие у студентов при написании модульной контрольной работы.
Ключевые слова: модульная контрольная работа, контроль чтения, письма, аудирование, лексико-грамматическая компетенция.

The article analyzes module test in higher educational institutions, investigates methods of control and difficulties that students face writing the module test.
Key words: module test, control of reading, writing, listening, lexical and grammatical competence.

Вивчення іноземної мови в технічному вузі посідає провідне місце, оскільки дозволяє випускникам технічних вузів бути конкурентоспроможними не тільки на вітчизняному, а й на світовому ринках праці.

Метою навчання англійської мови у вищих навчальних закладах України є практичне оволодіння іноземною мовою в обсязі, необхідному для ситуативного та професійного спілкування. У процесі досягнення цієї мети студенти мають одержати достатній рівень комунікативної компетенції, яку становлять мовленнєві вміння, сформовані на основі мовних, комунікативно-пізнавальних та мовленнєвих навичок, включаючи навички перекладу загальнотехнічних текстів, реферування та анотування загальнотехнічних текстів, а також підготовку до подальшої самостійної роботи з мовним матеріалом для забезпечення освітніх запитів і гармонійного поєднання навчального процесу з науковою діяльністю.

Кредитно-модульна система внесла позитивні зміни в процес навчання та оцінювання іноземних мов. Написання студентами тестів (вступних, поточних, підсумкових), модульних контрольних робіт, екзаменів ставить за мету не тільки перевірку набутих знань на кожному етапі навчання, а й дає змогу викладачеві визначити рівень володіння студентом мовою, проаналізувати навчальний процес і дати рекомендації щодо подальшої самостійної роботи студентів.

У цій статті ми детально зупинимося на дослідженні модульної контрольної роботи, як одного з видів контролю рівня володіння мовою у студентів 1 та 2 курсів.

Щоб досягти поставлену мету, ми повинні виконати такі завдання:

- дати визначення модульної контрольної роботи;
- визначити об'єкти контролю та дати характеристику кожного об'єкта контролю;
- визначити основні труднощі, що виникають у студентів під час написання МКР.

Модульна контрольна робота має загальнотехнічне спрямування і складається із завдань, виконання яких потребує вміння застосовувати інтегровані знання програмного матеріалу.

Модульна контрольна робота охоплює весь програмний матеріал навчальної дисципліни і проводиться з метою оцінювання знань. За результатами модульної контрольної роботи студенти разом із викладачем можуть зробити висновки про рівень знань та вмінь з іноземної

мови, провести діагностику та планування майбутньої навчальної діяльності. Таким чином, модульна контрольна робота покликана виконувати не тільки оцінну функцію, а насамперед діагностичну, виховну та практичну.

Метою модульної контрольної роботи є перевірка лексичного, граматичного, термінологічного мінімуму. Головне її завдання – визначити, чи відповідає рівень володіння студентами загальнотехнічною англійською мовою вимогам робочої навчальної програми кредитних модулів. Завдання модульної контрольної роботи розроблені таким чином, що дозволяють здійснити тестову перевірку всіх видів мовної та мовленнєвої діяльності.

Для отримання позитивного результату з модульної контрольної роботи студент повинен уміти:

- читати та сприймати на слух адаптовані тексти загальнотехнічного спрямування;
- володіти лексичним мінімумом для читання та розуміння адаптованих текстів технічного характеру;
- знаходити необхідну інформацію в текстах загальнотехнічного спрямування;
- розпізнавати терміни загальнотехнічної тематики;
- розпізнавати та розуміти різні граматичні явища;
- правильно розуміти структуру речень англійською мовою;
- здійснювати письмовий переклад речень загальнотехнічної тематики з англійської мови українською та навпаки;
- складати письмовий текст загальнотехнічного спрямування з однієї із запропонованих тем;
- розуміти основний зміст текстів у межах загальнотехнічної тематики;
- складати усне повідомлення загальнотехнічного характеру.

Об'єктами контролю модульної контрольної роботи є перевірка навичок аудіювання, читання та перекладу, письма та говоріння, лексичних і граматичних знань. У нашій статті ми розглянемо основну мету та завдання кожного об'єкта контролю, його властивості та труднощі, що виникають у студентів під час виконання контрольних завдань.

Кожен пакет завдань модульної контрольної роботи складається з 15 варіантів, що містять 9 завдань (завдання з аудіювання, з розуміння прочитаного тексту, зі знання загальнотехнічної термінології та базової граматики, з перекладу речень з англійської мови українською і навпаки, написання стислого загальнотехнічного тексту та усне повідомлення). Кожен варіант має однакову структуру та рівнозначну складність. Виконання кожного контрольного завдання передбачає ознайомлення з інструкцією, виконання самого завдання та фіксування власне відповіді студента. Наприклад:

Інструкція. *Read the sentences and choose the letter A or B to make a correct sentence. The first statement has been done for you. Write your answer on the separate answer sheet.*

Виконання завдання.

1. They (a. is discussing /b. are discussing) their future plans for the coming semester now.

Відповідь. (Відповідь фіксується студентом на окремому аркуші).

1. B

На виконання модульної контрольної роботи надається 90 хвилин. Рекомендований розподіл часу на виконання кожного завдання є таким:

Контрольне завдання №1. Listening – 10 хв.

Контрольне завдання №1. Reading – 15 хв.

Контрольне завдання №3, 4. Use of English (Voc. and Gr.) – 15хв.

Контрольне завдання №5. Translation – 20 хв.

Контрольне завдання № 6. Writing – 20 хв.

Контрольне завдання № 7. Speaking – 10 хв.

Модульна контрольна робота складається з 4 контрольних тестових завдань з вибірковою відповіддю та 3 завдань з конструйованою – завдання з перекладу, письмову розгорнуту відповідь та усне повідомлення.

Завдання з читання і аудіювання

Мета завдань з читання і аудіювання – виявити рівень сформованості вмінь студентів сприймати на слух, читати і розуміти автентичні тексти загальнотехнічного характеру самостійно у визначений проміжок часу.

Завдання для визначення рівня сформованості іншомовної компетенції в аудіюванні та читанні орієнтується на вибіркове читання та прослуховування тексту з метою пошуку окремих фактів.

У тестах оцінюється рівень розуміння тексту, уміння студентів узагальнювати зміст прочитаного або почутого, виокремлювати ключові слова та визначати значення незнайомих слів за контекстом або словотворчими елементами.

Студент повинен розуміти прослухані та прочитані автентичні тексти загальнотехнічного характеру; знаходити та аналізувати необхідну інформацію, робити висновки з прочитаного (прослуханого); диференціювати основні факти і другорядну інформацію; аналізувати та зіставляти інформацію, розуміти логічні зв'язки між частинами тексту. Контрольні завдання з аудіювання та читання містять тексти загальнотехнічного характеру, зміст яких узгоджено з навчальною програмою.

Тексти для вибіркового читання та аудіювання можуть містити до 5 % незнайомих слів. Про їх значення студент здогадується з контексту за словотворчими елементами або за співзвучністю з рідною мовою (слова-інтернаціоналізми).

Контроль сформованості лексико-граматичних навичок у студентів технічних спеціальностей включає в себе не тільки знання лексико-граматичних та морфологічних особливостей технічної літератури, а й володіння навичками загальнотехнічної англійської мови в практичному застосуванні. Формування загальнотехнічної англійської мови повинне здійснюватися на засадах комунікативності, що є одним із провідних напрямків вивчення англійської мови.

Формування лексичних та граматичних навичок уважають одним із основних компонентів змісту навчання англійської мови загальнотехнічного спілкування.

Лексичний мінімум, підготовлений та запропонований викладачами для студентів заздалегідь, допоможе краще підготуватися до виконання тестових завдань з лексики.

Наявність лексичного мінімуму дозволяє студенту легше зорієнтуватися в іноземній технічній літературі та виокремити першочерговий матеріал для запам'ятовування. Лексичний мінімум відповідає змісту та цілям навчання англійської мови відповідно до робочих та навчальних програм. Лексичні одиниці, що входять до лексичного мінімуму, добираються викладачами англійської мови за принципами семантичної цінності та частотності вживання.

Лексичний мінімум у методиці прийнято поділяти на активний та пасивний [5, с. 128]. Створення активного лексичного мінімуму полягає в ретельному доборі тих професійних лексичних одиниць, що найчастіше вживаються в іншомовному професійному мовленні. Враховуючи особливості професійного англомовного спілкування, до активного лексичного мінімуму здебільшого входять терміни, професіоналізми та інтернаціоналізми. Лексичні одиниці активного лексичного мінімуму допомагають студентам не тільки розуміти іноземну мову на слух у таких видах мовленнєвої діяльності, як аудіювання та читання, а й використовувати її для продукування власних думок у говорінні та письмі.

Лексичні одиниці пасивного мінімуму використовуються тільки для розуміння іншомовного мовлення в усній та письмовій формі. З допомогою пасивного лексичного мінімуму у студентів

не виникає труднощів із розумінням текстів загальнотехнічної тематики відповідно до програми. Лексичні одиниці пасивного мінімуму зустрічаються в контрольних завданнях з читання та перекладу.

Перевірка сформованості граматичної компетенції

Формування граматичної компетенції здійснюється за допомогою активного та пасивного граматичного мінімуму [5, с. 129]. До активного граматичного мінімуму належать такі граматичні структури, за допомогою яких студент може вільно висловлюватися англійською мовою на одну із запропонованих тем зі спеціальності, тоді як пасивні граматичні конструкції використовуються в контрольних завданнях з читання та перекладу.

Лексичний та граматичний мінімум допоможе студентам краще підготуватися до модульної контрольної роботи.

Лексико-граматичне тестування має на меті визначити рівень сформованості мовної компетенції у студентів, а отримані результаті – провести діагностику та планування майбутньої діяльності.

Контрольні завдання перевіряють не тільки знання лексичного та граматичного мінімуму, а і вміння студента використовувати теоретичні знання на практиці, в конкретному контексті.

Види завдань з лексики:

Контрольне завдання. Завдання множинного вибору (вибір правильного терміна з 3 запропонованих варіантів).

Наприклад:

Chemical engineering unit operations also fall in the categories such as combination; _____reaction.

a) leaching *b) distillation* *c) separation*

Відповідь:

1. c.

Види завдань з граматики:

Контрольне завдання. Завдання множинного вибору (вибір правильного граматичного явища з 3 запропонованих варіантів).

Наприклад:

Heat exchangers _____ in chemical processing and power production.

a) use *b) are using* *c) are used*

Відповідь:

1. c.

Контрольне завдання. Завдання альтернативного вибору (вибір правильного перекладу наданого терміна з 2 запропонованих варіантів), Наприклад:

The scientists (a. are investigating /b. is investigating) the new properties of materials these days.

Відповідь:

1. b.

Контрольні завдання з письма

Контрольні завдання з письма є одними з найскладніших, оскільки містять завдання з конструйованою очікуваною відповіддю, а саме – відповіддю, у якій студент може сформулювати та викласти власні думки на рівні тексту на одну з запропонованих технічних тем та написати власне письмове висловлення. На відміну від попередніх контрольних завдань з вибірковою відповіддю, де потрібно вибрати один правильний варіант із кількох запропонованих альтернативних, контроль перевірки писемного мовлення викликає найбільші труднощі у студентів.

Розгляньмо вимоги до рівня володіння письмовим мовленням на 1-2 курсах. Згідно з Робочою навчальною програмою студенти повинні вміти:

- анотувати та реферувати загальнотехнічні тексти;

• фіксувати інформацію, отриману під час читання тексту;

• складати письмове повідомлення, що відображає комунікативний намір;

• скласти та записати план;

• письмово фіксувати інформацію, отриману під час читання, та стисло сформулювати своє ставлення до прочитаного;

• заповнювати таблиці, використовуючи отриману інформацію;

• робити письмовий переклад адаптованого загальнотехнічного тексту.

Основними типами писемного повідомлення, які визначені як об'єкти для перевірки в письмовому контрольному завданні, є технічна стаття, доповідь, есе та ін. У цьому разі під технічною статтею розуміють писемне повідомлення технічного характеру, яке містить вступ, основну частину та висновки загальним обсягом 100-120 слів. Не варто плутати технічну статтю з науковою, оскільки остання має повністю відповідати всім нормам написання наукової статті та містити мету, суб'єкт, предмет, методи та актуальність дослідження. Доповідь використовується для опису процесів та апаратів, результатів проведених досліджень.

Контрольні завдання з говоріння

Монологічному мовленню на відміну від писемного притаманні такі особливості, як спонтанність викладу думок та відсутність часу на підготовку. Монологічне мовлення характеризується структурною завершеністю, послідовністю викладення думок та вимагає використання у своєму мовленні засобів міжфразового зв'язку. Навчання монологічного мовлення – послідовний процес, що передбачає використання візуальних та вербальних опор і кінцевим результатом якого є створення студентами непідготовленого монологічного висловлення текстового рівня.

Контрольне завдання з монологічного мовлення має комунікативний характер, тобто описує ситуацію (завдання), наближену до реальної, а саме такої, в яку студент може потрапити під час проходження стажування, виробничої практики, в країні, мова якої вивчається та при спілкуванні з колегами з інших країн. Монологічне мовлення включає найтиповіші ситуації з повсякденного професійного життя майбутнього випускника інженерно-хімічного факультету. В контрольному завданні зустрічаються такі типи монологічного мовлення, як монолог-доповідь, монолог-переконання, монолог-повідомлення.

Розгляньмо вимоги до рівня володіння монологічним мовленням на 1-2 курсах. Згідно з Робочою навчальною програмою студенти повинні вміти:

• переказати загальнотехнічний текст;

• висловитися на знайомі загальнотехнічні теми, оперуючи простими лексичними та граматичними засобами, скласти повідомлення про події у світі;

• підготувати виступ на тему, пов'язану із загальнопрофесійною тематикою;

• відповідати на прості запитання на теми загальнопрофесійного характеру;

• продукувати досить глибоку та чітку аргументацію, викладаючи і підтримуючи свою думку, наводячи приклади;

• робити повідомлення загальнотехнічного характеру;

• вибирати і передавати просту фактичну інформацію.

Види завдань з говоріння:

Наприклад:

Imagine that you are one of the leading design engineers working for a company which is a manufacturer of an innovative range of centrifuges. You've been invited to scientific-technical symposium to discover the benefits by taking advantage of the special demonstration of your equipment and presentation at recent developments in centrifuges, operating both by sedimentation and filtration. Make a brief report on technical characteristics of centrifuges manufactured by your company.

Проблема навчання англійського мовлення набула особливої значущості за останні роки, оскільки фахівці, які володіють англійською мовою у професійній сфері є конкурентоспроможними не тільки на вітчизняному, а й на світовому ринках. Беззаперечним залишається той факт, що формування у студентів навичок та розвитку вмінь сприяє не тільки підвищенню кваліфікації майбутніх спеціалістів, а й виведення професійної освіти на значно вищий рівень.

Таким чином, модульна контрольна робота є найважливішим нововведенням кредитно-модульної системи навчання, а зроблений у цій статті аналіз допоможе викладачеві та студентам успішно підготуватися до написання модульної контрольної роботи з англійської мови, а також надати рекомендації щодо особливостей виконання всіх видів контрольних завдань.

Література

1. Англійська мова: методичні вказівки для самостійної підготовки студентів 1-2 курсів інженерно-хімічного факультету до виконання комплексних контрольних робіт [Електронний ресурс] / [Г. Р. Вороніна, О. В. Тимошенко]. – К. : НТУУ "КПІ", 2013. – 68 с.
2. Англійська мова: методичні вказівки для студентів 1 курсу інженерно-хімічного факультету / [Л. І. Карпець, С. Ю. Буга]. – К. : НТУУ "КПІ", 2009. – 92 с.
3. Єнікєєва Є. М. Особливості перекладу комп'ютерних термінів на українську мову / Є. М. Єнікєєва // Вісник СумДУ. – 2001. – № 5 (26). – С. 54–59.
4. Квасова О. Г. Основи тестування іншомовних навичок і вмінь: Навчальний посібник / О. Г. Квасова. – К. : Ленвіт, 2009. – 119с.
5. Леонський В. Д. Організація тестування у загальноосвітньому навчальному закладі / В. Д. Леонський, М. С. Лавінський, Л. І. Паращенко; Київський міжрегіональний інститут удосконалення вчителів ім. Б. Грінченка. – К., 2001. – 72 с.
6. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.
7. Ніколаєва С. Ю. Практикум з методики тестування іншомовної лексичної компетенції (на матеріалі англійської мови) / С. Ю. Ніколаєва. – К. : ІЗМН, 1996. – 312 с.
8. Овчаренко В. М. Структура і семантика науково-технічного терміна / В. М. Овчаренко. – Х. : Харків. ун-т, 1968. – 72 с.
9. Програма зовнішнього незалежного оцінювання з іноземних мов [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.ua/test/program_zno/1005/
10. Ящук О. В. Англійська мова загальнотехнічного спрямування. Метод. рекомендації до сам. роботи студентів ІІ курсу інженерно-хімічного факультету / О. В. Ящук, О. В. Цепкало. – К. : НТУУ "КПІ", 2011. – 72 с.
11. Evans V. Mission 2. Teacher's Book / Virginia Evans, Jenny Doodly. – Bershire : Express Publishing, 2000. – 160 pp.
12. Ilchenko O. English for Science and Technology / Olga Ilchenko. – К. : "КоДр", 1996. – 242 p.